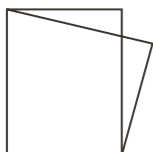

Alexander von Oettingen og Dorthe Boe Danbjørg (red.): Pissedårlig sygepleje

Hans Reitzels Forlag, 2023, 111 sider

Anmeldt af
Vibeke Røn Noer,
forskningsleder, ph.d.,
VIA University College

Jeg tøvede ikke et øjeblik, da jeg blev spurgt, om jeg ville anmelde *Pissedårlig sygepleje*. Jeg sagde straks ja, fordi jeg er klar over, at det eksisterer. Jeg har selv set det i forbindelse med min forskning, og jeg har hørt talrige beretninger fra sygeplejestuderende og nyuddannede sygeplejersker, der præcist peger på konkrete situationer, hvor ingen kan betvivle, at det, der beskrives, i al fald ikke er en god sygepleje.

Alligevel har jeg skullet tage tilløb til at læse den lille røde bog. Ikke fordi titlen i sig selv er provokerende. For bogen er den sjette i en hel serie om 'det pisse-dårlige', og vi har siden 2019 kunnet læse om pissedårlig undervisning, pissedårlig ledelse, pissedårlig pædagogik, pisse-dårlig inklusion, pissedårlig politik og nu pissedårlig sygepleje.

Men sygepleje er 'mit' fag, og jeg har dedikeret størstedelen af mit arbejdsliv ind i faget, både som udøvende sygeplejerske, underviser og forsker. Derfor må jeg indrømme, at jeg alligevel måtte overvinde en vis tøven, før jeg kastede mig over bogens syv kapitler, om skyggesiderne i mit fag, det, forfatterne kalder – pissedårlig sygepleje.

Bogens introduktion og bagside klargør tydeligt bogens intentioner om at fungere som en debatbog, og man skal forstå, at 'det pissedårlige' skal skærpe bevidstheden om, hvad der skal til for at opnå den gode sygepleje, og netop motivere til at gøre sygeplejen bedre. Bogens redaktører Alexander von Oettingen og Dorthe Boe Danbjørg understreger, at bogen, trods titlen, ikke handler om "at tale sygeplejefaget ned og fortælle omverdenen, hvor skidt det står til. Tværtimod. Ambitionen er at tale faget op ved at pege på alternative løsninger" og på denne baggrund igangsætte en debat.

Alexander von Oettingen og Dorthe Boe Danbjørg (red.): Pissedårlig sygepleje

Lånesenge, lånesygeplejersker, venskabsafdelinger og sengefællesskaber indleder debatten i kapitel 1. Dorthe Boe Danbjørg problematiserer, at det synes at være blevet hverdagskost, at sygehusene maksimerer deres kapacitet og effektiviserer på måder, der gør sygeplejersker til ludo-brikker, der uden hensyn til den enkeltes faglighed kan flyttes frit rundt på sygehusmatriklen.

I kapitel 3 retter Britt Laugesen og Siri Lygum Voldbjerg opmærksomheden mod den grundlæggende sygepleje og understreger, at den på ingen måde er at forveksle med ligegyldig eller simpel sygepleje. Tværtimod er den dybt kompleks, avanceret og kræver en høj grad af faglighed. Når den udføres, redder den liv. Men problemet er, at patienternes grundlæggende behov alt for ofte ikke imødekommes, og det har betydning for såvel patientoplevet kvalitet og patient-sikkerhed.

I kapitel 4 introduceres læserne for Bertha Jensen. Bertha er indlagt på medicinsk afdeling og "skulle egentlig tisse, men de har jo så travlt, de søde sygeplejersker, så hun venter lidt med at ringe på klokken". Casen med Bertha er så levende og præcist beskrevet, at man, i hvert fald som sygeplejerske, kan forudse slutningen, inden man har læst den til ende. Situationen er uværdig og potentielt fatal. Tove Lindhart og Ingrid Egerod formår således med stor præcision at understrege det helt uholdbare i at opdele sygepleje i en række opgaver, der skal varetages af faggrupper uden sygeplejefaglig uddannelse.

I kapitel 5 rettes fokus mod ældre medicinske patienter, hvor Lisbeth Aaskov Falch fører os igennem en "tour de medicinsk afdeling". Hun problematiserer, hvordan sygehusvæsenets specialiseringspraksis, indretning og styringsmekanismer gør de ældre specialeløse – de bliver alles ansvar og dermed ingens ansvar. En cocktail alle ved kun sjældent gør nogen godt.

I kapitel 6 leverer Mari Holen en knivskarp karakteristik af de irriterende og besværlige patienter og deres endnu mere irriterende pårørende. Det er nemt at se dem for sig – og tilsvarende nemt at se, hvad det betyder for den sygepleje, de tilbydes. Budskabet om, at det 'irriterende' ikke kan isoleres til den enkelte patient, men nødvendigvis må ses i lyset af de rammer og strukturer, som sygepleje er indlejret i, inden for vores sundhedsvæsen, er vigtigt. For nogle gange er rammerne, som Holen præciserer det, "for snævre eller uretfærdige", og det har konsekvenser.

I bogens afsluttende kapitel 7 internationaliserer Signe Eekholm perspektivet på 'det pissedårlige' og viser, at det er et verdensomspændende fænomen. I forskningslitteraturen refereres det som 'missed nursing care', men det bærer også den mindre flatterende betegnelse 'shitty nursing'. Eekholm identificerer tre syndere: tid, forstyrrelser og manglende faglighed, og beskriver, hvordan hver enkelt bidrager til, at patienterne ikke modtager den nødvendige sygepleje og omsorg. Det nedslående budskab er, at der ikke findes en hurtig løsning, men første skridt er ifølge Eekholm, at "stjæle tiden tilbage til sygeplejersker og sygeplejen".

Bogens forfattere, med undtagelse af én, er erfarne sygeplejersker og forskere med dybdegående kendskab til både sygeplejerskeuddannelsen og faget. Denne erfaringsmæssige og forskningsbaserede indsigt træder tydeligt frem for læseren og spiller en betydelig rolle i at styrke bogens troværdighed og relevans. Det er særligt i dette lys, at kapitel 2 skiller sig ud som det eneste, hvor forfatteren ikke har samme afsæt for at levere sin kritik og oplæg til alternative løsninger. Alexander von Oettingen leverer en omfattende kritik af sygeplejerskeuddannelsen – og spørger retorisk, hvem der dog vil uddannes til pissedårlig sygepleje. INGEN er det åbenlyse svar, og læser man bogens øvrige kapitler, står det også klart, at det bliver ingen. De uddannes til at kunne udøve sygepleje og omsorg – men vilkårene herfor er i dagens sundhedsvæsen ualmindeligt dårlige. Med bogens ord, pissedårlige.

Udefra-perspektivet kan bestemt være godt, men i dette tilfælde fremstår von Oettingens kritik som værende for distanceret og tydeligvis uden dybdegående indsigt i eller forskningsmæssig viden om sygeplejerskeuddannelsen. Ved at opfordre til, at uddannelsen bør være "tættere på hospitalerne" i form af mindre "sygeplejerskehospitaler" med rigtige patienter, læger og sygeplejersker, samt studerende, rammer kritikken helt ved siden af og mangler nødvendig skarphed samt reel substans. På samme måde grænser forslagene om, hvorfor der ikke findes "et modul, der hedder pissedårlig sygepleje eller ti gode måder at slå patienten ihjel på", til det platte.

Bogens intention om at skabe debat om "tabuerne, begrænsningerne og vanskelighederne inden for et fantastisk vigtigt fag" lykkes langt hen ad vejen. Men selvom læseren indledningsvist accepterer præmissen om det pisedårlige som et koncept, melder der sig alligevel en træthed og en markant modstand, når alt skal pakkes ind i 'pis'. Dette er især medvirkende til, at redaktørernes ambition om at tale faget op ikke helt realiseres. Ikke desto mindre er de erfarne sygeplejersker og forskere uden tvivl værd at lytte til, og deres bidrag til bogen gør den værd at læse. Jeg håber sammen med dem på fremtidige forandringer.